

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет природничих наук
Кафедра географії та природознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

О7 «Педагогіка середньої освіти»

Освітня програма «Середня освіта (Географія)»
Спеціальність 014 Середня освіта
Спеціалізація 014.07 Географія
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 14 від “29” червня 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Педагогіка середньої освіти
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Викладач (-і)	Кіндратюк Богдан Дмитрович
Контактний телефон викладача	067 342 21 65
E-mail викладача	bohkind@ukr.net
Формат дисципліни	Нормативна
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	1 година, раз у 2 тижні, згідно розкладу
2. Анотація до курсу	
Завдання курсу «Педагогіка середньої освіти» – донести до студентів суспільне значення педагогічної діяльності; ознайомити з основами історії педагогіки, дидактики, теорії виховання та загальними засадами організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти; сформулювати вміння організовувати освітній процес та взаємодіяти з учнями; сприяти виробленню компетентностей, необхідних для творчої педагогічної діяльності; застосовувати набуті теоретичні знання та вміння під час проходження педагогічної практики у закладах середньої освіти.	
3. Мета та цілі курсу	
Метою викладання навчальної дисципліни «Педагогіка» є формування у студентів знань, умінь та компетенцій щодо організації процесів навчання й виховання як педагогічної взаємодії з учнями, особистісного ставлення до педагогічної діяльності.	
4. Компетентності	
ІК. Здатність розв'язувати типові спеціалізовані завдання, педагогічні ситуації та практичні проблеми в галузі географічної освіти із застосуванням сучасних технологій та методів дослідження.	
ЗК 01. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	
ЗК 03. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	
ЗК 04. Здатність приймати обґрунтовані рішення.	
ЗК 07. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу у процесі виявлення та оцінки педагогічних ситуацій, вироблення рішень щодо їх усунення.	
СК 03. Здатність до розвитку учнів основної і старшої школи як суб'єктів освітнього процесу на основі знань та умінь про їхні вікові, індивідуальні особливості й соціальні чинники розвитку.	
СК 07. Здатність до організації освітнього процесу в основній і старшій школі, до систематичного підвищення професійно-педагогічної кваліфікації.	
5. Результати навчання	
ПРН 01. Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички у науково-педагогічній діяльності, враховуючи індивідуальні особливості здобувачів освіти.	
ПРН 05. Здатність критичного осмислення основних теорій, принципів, методів організації освітнього процесу в НУШ.	
ПРН 09. Здатність до творчого пошуку під час організації краєзнавчо-туристичної роботи, нестандартного розв'язання освітніх педагогічних проблем і ситуацій.	
6. Організація навчання курсу	
Обсяг курсу	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
практичні	18

самостійна робота			60	
Ознаки курсу				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
I	014 Середня освіта	1	Нормативний	
Тематика курсу				
Тема, план	Форма заняття	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Педагогіка як наука. Поняття про інклюзивну освіту. Педагогіка як наука про виховання. Теорії походження виховання. Головні стадії розвитку педагогіки. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Система педагогічних наук. Інклюзивна освіта. Тема 1. Педагогіка як наука. Методи науково-педагогічного дослідження. Суспільне значення праці педагога. Методи науковопедагогічного дослідження, їхня загальна характеристика. Сутність методу спостереження. Застосування в педагогіці соціологічних методів дослідження. Етапи педагогічного експерименту	Лекція, практ. робота	Опрацювання лекційного матеріалу та рекомендованої літератури до теми, 7 год.	5	1-2 тижні навчання
Тема 2. Загальний огляд історичного розвитку освіти за кордоном та в Україні. Виникнення організованих форм виховання. Виховання і навчання в умовах цивілізацій Стародавнього Сходу та античного світу. Головні типи шкіл у середні віки. Педагогічна думка епохи Відродження та Нового часу. Педагогічна діяльність, погляди Я.-А. Коменського, Й.-Г. Песталоцці, Дж. Локка, Ф.-В.-А. Дістервега, Лекція, 2 год. 2, 8, 16, 27. Ж.-Ж. Руссо, Й.-Ф. Гербарта, Дж. Дьюї, М.	Лекція, практ. робота	Прочитання та виписування цитат з праці відомого педагога або письменника про виховання та навчання (за вибором студента). Написання есе, 8 год.	5	2-3 тижні навчання

<p>Монтессорі. Інноваційні освітні процеси в ХІХ–ХХІ ст.</p> <p>Тема 2. Вибрані питання розвитку педагогічної думка та освіти в Україні.</p> <p>Навчально-виховні традиції Київської Русі. Особливості навчально-виховного процесу у братських школах.</p> <p>Виникнення перших університетів. Роль визначних діячів та педагогів у становленні освіти в Україні (К.Ушинський, Г.Ващенко, С.Русова, А.Макаренко, В.Сухомлинський, А.Шептицький).</p>				
<p>Тема 3. Розвиток і формування особистості. Поняття про особистість, її розвиток і формування. Особа, індивід, особистість, індивідуальність. Головні чинники, які впливають на розвиток особистості: спадковість, середовище та виховання. Роль виховання як цілеспрямованої, регульованої діяльності.</p> <p>Тема 3. Розвиток і формування особистості. Основні теорії та концепції розвитку особистості. Вікові особливості школяра молодшого, середнього і старшого шкільного віку та їх урахування в навчально-виховному процесі.</p> <p>Інклюзивний підхід до виховання та навчання дітей з особливими потребами.</p>	<p>Лекція/се мінарське заняття.</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу та рекомендованої літератури до теми.</p> <p>Підготовка до тестового контролю знань, 7 год.</p>	<p>5</p>	<p>6-7 тижні навчання</p>
<p>Тема 4. Поняття про дидактику та сутність процесу навчання. Зміст освіти. Дидактика – теорія освіти і навчання. Головні категорії дидактики.</p> <p>Дидактичні принципи.</p> <p>Структура навчального процесу (компоненти:</p>	<p>Лекція/се мінарське заняття.</p>	<p>Аналіз навчальних планів, програм та підручників з географії, 7 год.</p>	<p>5</p>	<p>8-9 тижні навчання</p>

<p>цільовий, стимулювально-мотиваційний, змістовий, операційно-діяльнісний, контроль-регулювальний, оціннорезультативний). Функції процесу навчання (освітня, виховна, розвивальна). Тема 4. Зміст освіти в середній школі. Теорія формальної та матеріальної освіти. Види формування змісту освіти. Аналіз навчальних планів, програм, підручників та посібників з географії.</p>				
<p>Тема 5. Методи навчання. Поняття методу і прийому навчання. Засоби навчання. Проблема класифікації методів навчання у педагогічній науці. Інтерактивні методи навчання («мозковий штурм», «сніжка», «гаряче крісло», «мікрофон», рольова гра, метод «Прес», сенкан, портфоліо тощо). Тема 5. Головні методи навчання. Характеристика головних методів навчання: організації та здійснення навчальної діяльності; стимулювання і мотивації навчальної діяльності; контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності. Використання різних словесних методів на географії.</p>	<p>Лекція/се мінарське заняття.</p>	<p>Теоретичне осмислення використання різних методів навчання у процесі вивчення. Складання схеми головних методів навчання, 8 год.</p>	<p>5</p>	<p>10-11 тижні навчання</p>
<p>Тема 6. Форми організації навчання. Педагогічна діагностика. Лекція, 2 год. 2, 6, 7, 9, 10, 20, 21. Поняття про форми організації навчання. Урок – головна форма організації навчання у школі. Триєдина мета уроку. Інші форми організації навчання: шкільна лекція, семінарське і лабораторне заняття,</p>	<p>Лекція/се мінарське заняття.</p>	<p>Написання плану конспекту уроку з географії з використанням різних методів навчання та мікрівикладання його фрагменту. Підготовка до тестового контролю знань, 8 год.</p>	<p>5</p>	<p>12-13 тижні навчання</p>

<p>навчальна конференція, практикум, навчальна екскурсія, факультативне заняття, шкільна лекція, гурток. Педагогічна діагностика.</p> <p>Тема 6. Підготовка вчителя до уроку. Урок як основна форма організації освітнього процесу в школі. Головні типи уроків (за класифікацією В. Онищука) та їх структура. Попередня і безпосередня підготовка вчителя до проведення навчального заняття.</p>				
<p>Тема 7. Основи теорії виховання. Соціальні інститути виховання. Процес виховання, його структурні елементи. Головні принципи, мета і зміст національного виховання. Виховний ідеал та його еволюція в українському суспільстві. Поняття методу, прийому та засобу виховання.. Соціальні інститути виховання. Сім'я як головний інститут соціалізації дитини.</p> <p>Тема 7. Форми і методи виховання. Головні форми виховання. Методи формування свідомості. Методи формування досвіду суспільної поведінки і діяльності. Методи стимулювання поведінки і діяльності учнів. Методи самовиховання. Підготовка та планування виховного заходу.</p>	<p>Лекція/се мінарське заняття.</p>	<p>Складання плану виховного заходу та підготовка до демонстрування його фрагменту, 7 год.</p>	<p>10</p>	<p>Упродовж 8-11 тижнів навчання</p>
<p>Тема 8. Основи педагогічного спілкування. Поняття про педагогічне спілкування. Аналіз головних функцій спілкування. Позиції партнерів у спілкуванні.</p>	<p>Лекція/се мінарське заняття.</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу та рекомендованої літератури до теми. Підготовка до тестового контролю знань, 7 год.</p>	<p>10</p>	<p>Упродовж 11-13 тижнів</p>

<p>Основні помилки у сприйманні людини людиною та шляхи їх подолання. Стилї педагогічного спілкування (авторитарний, ліберальний, демократичний). Аналіз типових бар'єрів у спілкуванні. Шляхи подолання педагогічних конфліктів.</p> <p>Тема 8. Педагогічне спілкування. Основні параметри педагогічного спілкування: перцептивний, інтеграційний, інформаційний. Стилї та рівні (примітивний, маніпуляційний, стандартизований, конвенційний, діловий, ігровий, духовний) педагогічного спілкування. Поняття учнівського колективу: сутність, ознаки, функції, стадії розвитку. Роль класного керівника у формуванні учнівської спільноти.</p>				
7. Система оцінювання курсу				
Загальна система оцінювання курсу	максимально 50 балів студент отримує під час проведення практичних занять; ще 50 балів студент отримує за складання екзамену.			
Вимоги до письмової роботи	екзаменаційний білет містить 50 тестових завдань. Вага 1 питання – 1 бал.			
Практичні заняття	Кожне практичне/семінарське заняття оцінюється в 5 балів, 10 балів студент може отримати за оформлення і презентацію індивідуального завдання. Без захисту індивідуальної роботи студент не допускається до здачі екзамену. Повторна передача відбувається за умови, що студент набрав менше 25 балів за екзаменаційне тестування. Вага практичних занять - 80 % від оцінки допуску.			
Умови допуску до підсумкового контролю	Під час навчання на практичних заняттях отримати не менше 25 балів, а також, обов'язково захистити 2 індивідуальні роботи дослідницького характеру.			

Вага 2 індивідуальних робіт – 20% від оцінки допуску.

8. Політика курсу

Всі аудиторні та самостійні заняття проводяться з дотриманням етичних стандартів професії.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із викладачем дисципліни.

Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час підготовки практичних завдань в процесі заняття. Забороняється добровільна передача інформації між студентами під час екзамену чи практичних робіт.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”»

https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96627_27.09.2018.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81.FR12.pdf>

Політика щодо перескладання змістових модулів та оскарження оцінювання

Ліквідація академічної заборгованості, перескладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYaDOK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-Universytetu-Im.-Vasyliya-Stefanyka.pdf>

Участь в опитуванні (анкетуванні)

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої

діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді.

Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. К., 2008.
2. Волкова Н.П. Педагогіка. К., 2007.
3. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання: Навч. посіб. К., 2005.
6. Кузьмінський О., Омеляненко В. Педагогіка: Підручник. К., 2003.
7. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. К., 2007.
8. Педагогіка. Хрестоматія / Уклад.: А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К., 2003.
9. Фіцула М. Педагогіка. К., 2002.
10. Ягупов В. В. Педагогіка: Навч. посібник. К., 2002.

Допоміжна:

1. Амонашвілі Шалва. Педагогічні притчі: виховання серцем. Харків, 2017.
2. Бойко А.М., Бардінова В.Д., Гриньова М.В., та ін. Персоналії в історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагоги: Підручник / За заг. ред. А.М.Бойка. К., 2004.
3. Енциклопедія освіти / Ред. В.Г. Кремень. К, 2008.
4. Зайченко І.В. Історія педагогіки. У двох книгах. К., 2010.
5. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>.
6. Караманов О.В. Визначення головних цілей уроку і виховного заходу. Львів, 2006.
7. Ковальчук О., Когут С. Основи психології та педагогіки. Львів, 2009.
8. Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. пр. – Кривий ріг : Айс Принт, 2017. – Вип. 1 (50). – 332 с.
9. Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта 2020: глобалізований простір інновацій: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 28 трав. 2020 р. / НАПН України, Ін-т педагогіки НАПН України ; за заг. ред. О. І. Локшиної. – Київ ; Біла Церква : Авторитет, 2020. – 444 с.
10. Скільський Д. Історія зарубіжної педагогіки. К., 2011.
11. Скільський Д. Історія української педагогіки. Ілюстрований навчальний посібник. Тернопіль, 2012.

Викладач

Б.Д. Кіндратюк